

INHOUDSOPGAVE

<i>Woord vooraf</i>	V
<i>Dankwoord</i>	IX
<i>Lijst van afkortingen</i>	XXIX
<i>Lijst van verkort aangehaalde literatuur</i>	XXXI

INLEIDENDE TITELS

AFDELING 1. PROBLEEMSTELLING	3
§ 1. ILLUSTRATIE.....	3
§ 2. ONBEKEND EN ONDERBENUT IN GEMEEN CONTRACTENRECHT	4
§ 3. DISCREPANTIE MET BUITENCONTRACTUEEL EN BUITENLANDS RECHT	4
§ 4. HERWAARDERING HERSTEL IN NATURA: NOOD AAN FUNDAMENTEEL ONDERZOEK.....	6
AFDELING 2. ONDERZOEKSVRAGEN	7
AFDELING 3. METHODOLOGIE.....	9
AFDELING 4. OPBOUW IN HOOFDLIJNEN.....	12

DEEL 1 BEGRIIP, GRONDSLAG EN HIËRARCHIE

Hoofdstuk I: Begripsbepaling en -afbakening

AFDELING 1. INLEIDING	15
§ 1. TERMINOLOGIE.....	15
§ 2. ONDERSCHIED TUSSEN HERSTEL IN NATURA <i>SENSU LATO</i> EN <i>SENSU STRICTO</i>	17
<i>A. Ruime en quasi onbegrensde invulling</i>	17
<i>B. Nood aan duidelijke afgrenzing</i>	20
1. Herstel in natura <i>sensu lato</i>	20
2. Herstel in natura <i>sensu stricto</i>	21
AFDELING 2. CONSTITUTIEVE KENMERKEN VAN HERSTEL IN NATURA <i>S.S.</i>	22
§ 1. REMEDIE BIJ (BUITEN)CONTRACTUELE AANSPRAKELIJKHEID	22
<i>A. Andere functies dan als remedie bij (buiten)contractuele aansprakelijkheid</i>	22
<i>B. Herstel in natura sensu stricto uitsluitend als remedie</i>	23

§ 2. VERGOEDENDE FUNCTIE	24
A. <i>Principe</i>	25
1. Rechtsherstel	25
2. Schadeherstel	26
3. Herstel in natura <i>sensu stricto</i>	26
B. <i>Afwezigheid betalende functie</i>	27
1. Betalende functie strekt tot rechtsherstel	27
2. Betalende functie in contractenrecht: uitvoering in natura	28
a) Definitie	28
b) Onderscheidingscriteria	30
(i) Verwerping subjectief criterium	31
(ii) Verwerping chronologisch criterium	31
(iii) Verwerping louter voldoeningcriterium	31
(iv) Voldoeningcriterium aangevuld met materieel criterium	33
3. Betalende functie in aansprakelijkheidsrecht: stopzetting onrechtmatige toestand	36
a) Definitie	36
b) Grondslag en onderscheid	38
C. <i>Afwezigheid bevrijdende functie</i>	48
1. Techniek van ' <i>laissé pour compte</i> '	48
2. ' <i>Laissé pour compte</i> ' geen vorm van herstel in natura	50
D. <i>Afwezigheid preventieve functie</i>	52
1. Principe	52
2. Grondslag	53
§ 3. 'NON-PECUNIAIR'-KARAKTER	59
A. <i>Remediëring aan zijnsverlies en niet aan louter waardeverlies</i>	59
B. <i>Non-pecuniair karakter is niet absoluut</i>	62
AFDELING 3. MAATSCHAPPELIJKE BETEKENIS EN RELEVANTIE	63
§ 1. VOORDELEN VAN SCHADEVERGOEDING (EN NADELEN VAN HERSTEL IN NATURA)	64
A. <i>Vrije besteding</i>	64
B. <i>Simpele, definitieve en efficiënte geschilbeslechting</i>	66
§ 2. VOORDELEN VAN HERSTEL IN NATURA (EN NADELEN VAN SCHADEVERGOEDING)	67
A. <i>In economisch ongewone situaties</i>	67
B. <i>In economisch gewone situaties</i>	69
1. Ontstaan op verzoek van schuldeisers	69
2. Prototype toepassingsgevallen	69
a) Geen substituuat op de markt	69
b) Onmogelijke of moeilijk becijferbare schadevergoeding	71
c) Bescherming concrete samenstelling vermogen i.p.v. totaalsaldo ervan	74
d) Vermijden praktische beslommeringen van herstel in eigen beheer	77
e) Inherente kenmerken schuldenaar	79
AFDELING 4. TUSSENBSLUIT OVER BEGRIPSBEPALING EN -AFBAKENING	80

Hoofdstuk II: Juridische grondslag en toekenningsvoorwaarden

AFDELING 1. BUITENLANDSE WETTELIJKE GRONDSLAGEN	83

§ 1. NEDERLANDS RECHT	83
A. <i>Vóór Nederlands Nieuw BW</i>	83
B. <i>Onder Nederlands Nieuw BW</i>	85
§ 2. DUIJS RECHT	86
§ 3. ZWITSERS RECHT	88
§ 4. FRANS RECHT	91
A. <i>Frans contractenrecht</i>	91
1. Oud contractenrecht	91
2. Hervormd contractenrecht	91
B. <i>Frans buitencontractueel aansprakelijkheidsrecht</i>	92
1. Vigerend recht	92
2. Toekomstig recht	94
AFDELING 2. BELGISCHE BUITENCONTRACTUELE GRONDSLAG	95
§ 1. AANSPRAKELIJKHEID UIT ONRECHTMATIGE DAAD	95
A. <i>Foutaansprakelijkheid (artt. 1382-1383 BW)</i>	95
B. <i>Kwalitatieve aansprakelijkheid (artt. 1384-1386bis BW)</i>	98
§ 2. AANSPRAKELIJKHEID UIT BURENHINDER	99
A. <i>Compensatie i.p.v. schadeloosstelling</i>	99
B. <i>Compensatievorm</i>	101
AFDELING 3. BELGISCHE CONTRACTUELE GRONDSLAG	106
§ 1. AFWIJZENDE OPVATTING: GEEN HERSTEL IN NATURA VAN CONTRACTUELE SCHADE	106
A. <i>Principe</i>	106
B. <i>Argumentatie</i>	109
1. Argument onttrokken aan artikelen 1142 e.v. BW	109
2. Argumenten onttrokken aan artikel 1134 BW	111
a) Verbindende kracht van overeenkomsten	112
b) Wilsautonomie	113
3. Argument onttrokken aan artikel 1243 BW	114
4. Conceptueel argument: nutteloos onderscheid uitvoering en herstel in natura	115
§ 2. DECONSTRUCTIE: THEORIE VAN CONTRACTUELE AANSPRAKELIJKHEID	116
A. <i>Misleidend en onjuist karakter van ‘uitvoering bij equivalent’</i>	116
B. <i>Concept en functie van contractuele aansprakelijkheid</i>	118
C. <i>Aanvaarding van contractuele aansprakelijkheid</i>	119
1. Franse oorsprong en discussie	119
2. Belgisch standpunt	122
§ 3. HERSTEL IN NATURA VIA CONTRACTUELE AANSPRAKELIJKHEID	126
A. <i>Aanvaarding in Belgische rechtspraak en rechtsleer</i>	126
1. Vertrekpunt: analogie met artikel 1382 BW	126
2. Belgische cassatierechtspraak	129
3. Belgische rechtsleer	131
4. Belgische bodemrechtspraak	135
5. Bijzondere wetgeving	136

<i>B. Verenigbaarheid met artikelen 1142 e.v. BW</i>	136
1. Wettekst van artikel 1142 BW	136
2. Bindende kracht van overeenkomsten en wilsautonomie	141
<i>C. Repercussies op toekenningsvoorwaarden en bewijs</i>	145
1. Toekenningsvoorwaarden herstel in natura	145
2. Vergelijking: toekenningsvoorwaarden uitvoering in natura	148
§ 4. NAAR EEN CODIFICATIE?	154
AFDELING 4. TUSSENBSLUIT OVER DE JURIDISCHE GRONDSLAG	156

Hoofdstuk III: Hiërarchische verhouding tot andere remedies

AFDELING 1. VERHOUDING TOT UITVOERING IN NATURA	159
§ 1. BEGINSSEL VAN PRIMAUTEIT VAN UITVOERING IN NATURA	160
<i>A. Principe</i>	160
1. Draagwijdte	160
2. Wettelijk kader	164
<i>B. Doorbreking primauteitsbeginsel inzake uitvoering in natura</i>	166
§ 2. GEVOLGEN VAN PRIMAUTEITSBEGINSEL INZAKE UITVOERING IN NATURA	172
<i>A. Voor partijen</i>	172
1. Voor de schuldeiser	172
2. Voor de schuldenaar	178
<i>B. Voor de rechter</i>	181
1. Indien een partij uitvoering in natura vordert <i>c.q.</i> aanbiedt	181
2. Indien geen partij uitvoering in natura vordert: ambtshalve bevoegdheid?	181
§ 3. CONCLUSIE	184
AFDELING 2. VERHOUDING TOT SCHADEVERGOEDING	184
§ 1. MOGELIJKE HIËRARCHISCHE INVULLINGEN: RECHTSVERGELIJKEND PERSPECTIEF	185
<i>A. Primauteit van herstel in natura: Duitsland</i>	185
1. Principe	185
2. Uitzonderingen	186
a) Letsel- of zaakschade (§ 249, Abs. 2 BGB)	186
b) Vruchteloze afloop toegekende genadetermin (§ 250 BGB)	190
3. Conclusie	191
<i>B. Subsidiariteit van herstel in natura: Nederland</i>	192
1. Principe	192
2. Rechterlijke appreciatie	193
3. Conclusie	196
<i>C. Gelijkwaardigheid van herstel in natura en schadevergoeding</i>	197
1. Frankrijk	197
a) Vigerend recht: <i>équivalence des remèdes</i>	197
b) <i>Avant-projet de réforme</i> : naar een keuzerecht voor de schuldeiser	200
2. Zwitserland	201
a) Geen wettelijke of pretoriaanse hiërarchie	201

b) Gevolgen voor partijen	201
c) Pretoriaanse appreciatiecriteria	202
d) Conclusie	205
D. <i>Rechtsvergelijkende conclusie</i>	205
§ 2. BELGISCHE POSITIE RECHTSVERGELIJKEND GETOETST	206
A. <i>Hiërarchie herstel in natura en schadevergoeding aanvankelijk niet eenduidig</i>	206
1. Buitencontractueel aansprakelijkheidsrecht	206
2. Contractueel aansprakelijkheidsrecht	209
a) Gemeen contractenrecht	209
b) Bijzondere bepalingen	210
3. Conclusie	211
B. <i>Beginsel van primauteit van herstel in natura</i>	211
1. Principe: herstel in natura primeert op schadevergoeding	211
2. Doorbreking primauteitsbeginsel inzake herstel in natura	213
3. Gevolgen primauteitsbeginsel	215
a) Voor partijen	215
b) Voor de rechter	218
(i) Indien (een van de) partijen herstel in natura vordert <i>c.q.</i> vorderen	218
(ii) Indien geen partij herstel in natura vordert: ambtshalve bevoegdheid?	219
(iii) Conclusie over rol van de rechter	229
C. <i>Kritieken op primauteitsbeginsel: naar een keuzerecht voor de schuldeiser?</i>	229
AFDELING 3. TUSSENBSLUIT OVER HIËRARCHISCHE VERHOUDING	236
BESLUIT DEEL 1	239

DEEL 2 ACTOREN VAN HERSTEL IN NATURA

Hoofdstuk I: Herstel in natura door de schuldenaar

AFDELING 1. BEGRIPSVORMING EN SITUERING	245
§ 1. DEFINITIE	245
§ 2. KENMERKEN	246
A. <i>Ratione materiae</i>	246
B. <i>Ratione personae</i>	246
1. Noodzakelijke vertrouwensrelatie	246
2. Criterium: onherstelbare vertrouwensbreuk	250
3. Oorzaken voor vertrouwensbreuk	251
a) Aard van de wanprestatie	251
b) Houding van de schuldenaar	254
AFDELING 2. JURIDISCHE GRONDSLAG	255
§ 1. SPECIFIEKE WETTELIJKE TOEPASSINGEN IN HET CONTRACTENRECHT	256
A. <i>Reisorganisator verplicht tot reisalternatief (artt. 33 e.v. Wet Pakketreizen)</i>	256
1. Tijdens de reis (artt. 33 e.v. Wet Pakketreizen)	257

a) Principe: verplicht alternatief.....	257
b) Voorwaarden.....	258
c) Gevolgen	265
d) Remedies indien reisorganisator niet (tijdig) verhelpt.....	267
2. Vóór afreis (artt. 24 e.v. Wet Pakketreizen)	269
a) Principe: facultatief alternatief.....	269
b) Gevolgen.....	271
<i>B. Vervoerder verplicht tot vervoersalternatief (Passagiersverordeningen)</i>	<i>273</i>
1. Luchtvaartpassagiersverordening (artt. 8-9 Verord. nr. 261/2004)	273
a) Bij annulering (art. 5) en instapweigering (art. 4).....	274
(i) Principe.....	274
(ii) Voorwaarden	275
(iii) Gevolgen	277
b) Bij langdurige vertraging (art. 6)	279
(i) Principe.....	279
(ii) Voorwaarden	279
(iii) Gevolgen	280
2. Spoorwegpassagiersverordening (artt. 16 en 18 Verord. nr. 1371/2007).....	282
a) Principe	282
b) Voorwaarden.....	283
c) Gevolgen	284
3. Scheepsvaartpassagiersverordening (artt. 17-18 Verord. nr. 1177/2010)	286
a) Principe	286
b) Voorwaarden.....	287
c) Gevolgen	288
4. Buspassagiersverordening (artt. 8, 19 en 21 Verord. nr. 181/2011).....	289
a) Principe	289
b) Voorwaarden.....	290
c) Gevolgen	291
<i>C. Verkoopverplicht tot herstelling of vervanging</i>	<i>291</i>
1. Kwalificatie van herstelling en vervanging als uitvoering of herstel in natura	292
a) Kwalificatie van vervanging	292
b) Kwalificatie van herstelling.....	295
2. Herstelling en vervanging in de consumentenkoop (art. 1649quinquies, § 2 BW) ..	296
3. Herstelling en vervanging in het Weens Koopverdrag (artt. 37 en 47, leden 2-3) ...	301
a) Algemeen: geen wettelijke hiërarchie.....	301
b) Recht van de koper op herstelling en vervanging.....	303
(i) Recht op vervanging.....	303
(ii) Recht op herstelling.....	307
c) Recht van de verkoper op herstelling en vervanging.....	309
(i) Vóór afloop leveringstermijn: correctierecht.....	309
(ii) Na afloop leveringstermijn: zuiveringsrecht of <i>right to cure</i>	310
4. Herstelling en vervanging naar gemeen kooprecht.....	312
a) Limitatieve lezing artikel 1644 BW	312
b) Geïsoleerd karakter limitatieve lezing	315
c) Incoherent karakter limitatieve lezing.....	317
d) Weerlegging limitatieve lezing.....	319
e) Herstelling en vervanging via gemeen recht.....	320
f) Conclusie	323
<i>D. Onderneming verplicht tot collectief herstel (art. XVII.54, § 1, 7° en XVII.59 WER) .</i>	<i>324</i>

1. Toepassingsgebied en <i>ratio</i>	324
2. Vorm van collectief herstel.....	326
a) In geld, in natura of beide?	326
b) Invulling van collectief herstel	327
c) Afwikkeling van collectief herstel	329
§ 2. ALGEMENE TOEPASSING BUITEN BIJ WET ERKENDE GEVALLEN	330
AFDELING 3. VOORWAARDEN EN AFDWINGING	331
§ 1. HERSTEL IN NATURA DOOR SCHULDENAAR IS MOGELIJK EN NIET ABUSIEF	331
A. <i>Algemeen: over de buitencontractuele invloed</i>	331
B. “Indien dit mogelijk is ...”	333
1. Principe	333
2. Materiële onmogelijkheid	333
a) Algemeen	333
b) Letselschade	335
c) Inschakeling van derden	337
3. Morele of psychologische onmogelijkheid	338
4. Juridische onmogelijkheid	339
a) Algemeen	339
b) Onteigening ten private nutte?	341
c) Geen schending scheiding der machten	346
C. “... en geen misbruik van recht oplevert”	349
1. Principe	349
2. Beoordelingscriterium	351
a) Algemeen	351
b) Toetsingscriteria	352
3. Sanctie	356
a) Eerste mogelijkheid: ontzegging rechtsuitoefening	356
b) Tweede mogelijkheid: kostentoe rekening	359
§ 2. PRESTATIE IN NATURA IS “EQUIVALENT” EN “ADEQUAAT”	361
A. <i>Algemeen: traditionele dubbele equivalentievoorwaarde</i>	361
B. <i>Omvang prestatie in natura: kwantitatieve equivalentievoorwaarde</i>	362
1. Imperatief van integrale schadeloosstelling	362
a) Principe: maatstaf is werkelijk geleden schade	362
b) Uitgedoofde integraliteitslimieten	366
c) Actuele integraliteitslimieten	368
2. Indien herstel in natura “minder” dan integraal vergoedt	369
3. Indien herstel in natura “meer” dan integraal vergoedt	372
a) Probleemstelling	372
b) <i>Prima facie</i> verplichting tot meerwaardeverrekening	375
c) Afwijzing verplichting tot meerwaardeverrekening	377
d) Uitzonderingen op afwijzing meerwaardeverrekening	383
(i) Rechtsmisbruik	383
(ii) Voordeelstoerekening	385
(iii) Eigen ‘fout’ van benadeelde	386
C. <i>Inhoud prestatie in natura: adequaatheidsvoorwaarde</i>	387
1. Principe	387
2. Invulling	389

a) Toetsing aan feitelijke schade	389
b) Incidentele toetsing aan primaire prestatie	391
§ 3. AFDWINGING	393
A. Dwangsom	393
B. Vervangende schadevergoeding	394
C. Vervanging door een derde	395
AFDELING 4. VOORWERP PRESTATIE IN NATURA	395
§ 1. ALGEMEEN	395
A. Geen correlatie tussen primaire en secundaire verbintenis	395
B. Zowel materiële handeling als rechtshandeling	396
§ 2. VEROORDELING TOT (ANDERE) VERBINTENIS OM TE GEVEN	399
A. Principe	399
B. Toepasselijk op welk soort verbintenissen?	402
1. Miskenning teruggaveverbintenis	402
2. Miskenning leveringsverbintenis	404
3. Miskenning herstellingsverbintenis: extrinsieke schade	405
4. Miskenning verbintenis om niet te doen	406
5. (Gedwongen) overdracht intellectueel eigendomsrecht	407
a) Bij deponering van intellectueel eigendomsrecht te kwader trouw	407
b) Bij onrechtmatige registratie domeinnaam	411
§ 3. VEROORDELING TOT (ANDERE) VERBINTENIS OM TE DOEN	414
A. Principe	414
B. Toepassingen voor materiële schade	417
1. Miskenning teruggaveverbintenis	417
2. Miskenning leveringsverbintenis	419
a) Vervoerovereenkomsten	419
b) Aannemingsovereenkomsten	420
3. Miskenning herstellingsverbintenis: extrinsieke schade	422
4. Terbeschikkingstelling van (ander) (huur)goed	425
a) Principe	425
b) Toepassingen in huurrecht	425
(i) Vrijwaring voor eigen daad	425
(ii) Vrijwaring voor daden van derden	428
(iii) Vrijwaring voor verborgen gebreken	431
C. Toepassingen voor morele schade	433
1. Herstel in natura van morele schade in het algemeen	434
a) Soms is schadevergoeding inadequaet	434
b) Herstel in natura van morele schade	439
2. Recht op rechtzetting	440
3. Recht op anonimisering	444
4. Recht van antwoord	446
5. Recht op excuses	448
a) Belang van excuses voor benadeelden	448
b) Excuses in buitenlands recht	452
c) Herstel in natura als Belgische grondslag voor afgedwongen excuses?	456
d) Verenigbaarheid met het recht op vrije meningsuiting	460

(i) Bij de wet zijn bepaald	461
(ii) Legitiem doel.....	462
(iii) Noodzakelijk in een democratische samenleving.....	463
e) Bijkomende belangenafweging wegens grondrechttoetsing.....	465
f) Inhoud en modaliteiten van afgedwongen excuses	470
g) Alleen of samen met bijkomende remedies.....	474
h) Afdwingingsmechanismen.....	475
i) Slotbeschouwing over excuses	479
§ 4. VEROORDELING TOT (ANDERE) VERBINTENIS OM NIET TE DOEN	480
A. <i>Principe</i>	480
B. <i>Remediëring aan miskennning primaire verbintenis om niet te doen</i>	481
1. Voor de toekomst: uitvoering in natura	481
2. Voor het verleden: schadeloosstelling	482
§ 5. VEROORDELING TOT VERBINTENIS TOT BETALING VAN EEN GELDSOM	485
A. <i>Principe</i>	485
B. <i>Toepassing voor socialezekerheidsschade bij miskennning tewerkstellingsverbintenis</i>	486
1. Afdwinging tewerkstellingsverbintenis als aanknopingspunt	486
2. Afdwinging tewerkstellingsverbintenis via schadevergoeding	489
3. Afdwinging tewerkstellingsverbintenis via herstel in natura.....	491
AFDELING 5. TUSSENBSLUIT OVER DE SCHULDENAAR ALS ACTOR	494

Hoofdstuk II: Herstel in natura door de schuldeiser of een derde

AFDELING 1. BEGRIPSVORMING EN SITUERING	497
§ 1. DEFINITIE	497
§ 2. KENMERKEN	498
A. <i>Ratione materiae</i>	498
B. <i>Ratione personae</i>	498
C. <i>Ratione summae</i>	500
1. Externe i.p.v. interne herstelkosten.....	500
2. Terugbetaling van kosten is geen schadevergoeding.....	500
a) Concrete i.p.v. abstracte kosten	501
b) Kennisgevingsverplichting en organisatie van tegenspraak	503
c) Schuldeiser draagt risico op terugbetaling	503
d) Bijkomende gedoogverbintenis	503
AFDELING 2. JURIDISCHE GRONDSLAG	504
§ 1. OCCASIONELE BELGISCHE WETTELIJKE EN PRETORIAANSE ERKENNING	504
A. <i>Wettelijke erkenning in het reisrecht</i>	504
1. Principe	504
2. Voorwaarden.....	505
a) Niet-conformiteit.....	505
b) Vruchteloze ingebrekestelling na afloop redelijke termijn.....	507
(i) Principe.....	507

(ii) Redelijk karakter	508
(iii) Uitzonderingen	509
c) Redelijk karakter: gelijkwaardigheid	510
3. Gevolgen	512
<i>B. Pretoriaanse erkenning in het kooprecht</i>	514
1. Onderscheid tussen dekkingskoop en dekkingsherstelling	514
2. Dekkingskoop	514
a) Omschrijving	514
b) Grondslag	515
(i) Handelskoop	515
(ii) Gemeen kooprecht	516
c) Kwalificatie	518
(i) Voor vervangbare zaken: uitvoering in natura	518
(ii) Voor onvervangbare zaken: herstel in natura	520
d) Voorwaarden	521
(i) Ernstige tekortkoming	521
(ii) Vruchteloze ingebrekestelling na afloop redelijke termijn	522
(iii) Redelijk karakter	523
(iv) Kennisgevingsplicht	527
e) Gevolgen	527
f) Spiegelbeeld: vergelijking met dekkingsverkoop	528
(i) Omschrijving	528
(ii) Indirecte toepassing via artikel 1657 BW?	529
3. Dekkingsherstelling	532
a) Omschrijving	532
b) Grondslag	532
(i) Buitenlands recht en Weens Koopverdrag	532
(ii) Consumentenkooprecht	533
(iii) Gemeen kooprecht	535
c) Voorwaarden	537
(i) Vruchteloze ingebrekestelling na afloop redelijke termijn	537
(ii) Uitzonderingen	538
(iii) Redelijk karakter	539
<i>C. Pretoriaanse erkenning in het aannemingsrecht</i>	541
1. Principe	541
2. Kwalificatie	542
3. Grondslag	543
4. Voorwaarden	544
a) Ernstige wanprestatie	545
b) Urgentie	546
c) Ingrekestelling en toekenning laatste redelijke termijn	547
d) Organisatie van tegenspraak	548
e) Vervanging te goeder trouw	549
§ 2. UITBREIDING NAAR GEMEEN CONTRACTENRECHT	550
<i>A. Codificatie van vervangingsmogelijkheid in artikelen 1143-1144 BW</i>	551
1. Draagwijdte	551
2. Van secundaire naar primaire afwingsgrond	552
3. Van gerechtelijk karakter naar buitengerechtelijke mogelijkheid	555
a) Aanvaarding buitengerechtelijk karakter in occasionele gevallen	555

b) Uitbreiding buitengerechtig karakter naar gemeen (contracten)recht	556
(i) Geen uitdrukkelijke wettelijke of conventionele grondslag vereist	556
(ii) Buitengerechtigke realisatie voorafgaandelijke rechterlijke bevoegdheid ..	557
(iii) Bevestigend buitenlands recht	561
c) Conclusie	564
<i>B. Vigerende kwalificatie van artikelen 1143-1144 BW</i>	565
1. Aanvankelijk uiteenlopende opvattingen	565
2. Positie van het Hof van Cassatie en meerderheidsstrekking	567
3. Belang weerhouden kwalificatie	571
a) Bewijslast	571
b) Hiërarchie	571
c) Bijkomende gedoogverbintenis bij vervanging	572
d) Geen toepassing op intuitu personae verbintenis	575
e) Geen cumulatie van tegenstrijdige remedies	585
<i>C. Nieuwe lezing van artikelen 1143-1144 BW</i>	586
1. Betalende of vergoedende functie	586
2. Aanvaarding dubbele functie in het buitencontractueel aansprakelijkheidsrecht	588
3. Transpositie van dubbele functie naar gemeen contractenrecht	589
a) Belgische wettelijke of pretoriaanse toepassingen	589
b) Uitbreiding naar andere bijzondere overeenkomsten	590
c) Toepassing op verbintenissen met versterkt <i>intuitu personae</i> -karakter	594
AFDELING 3. VOORWAARDEN EN GEVOLGEN	595
§ 1. VOORWAARDEN	595
<i>A. Wanprestatie</i>	596
1. Bestaan van toerekenbare tekortkoming	596
2. Aard van wanprestatie en bijkomende omstandigheden	597
a) Ernst wanprestatie niet doorslaggevend	597
b) Urgentie niet noodzakelijk	599
<i>B. Vruchteloos afgelopen genadetermin</i>	603
1. Verplichting tot toekenning redelijke genadetermin	603
a) Principe	603
b) Aankondigingsplicht	607
c) Uitzonderingen	608
(i) Vertrouwensbreuk	608
(ii) Hoogdringendheid	610
2. Redelijk karakter van de termijn	612
3. Organisatie van tegenspraak	613
4. Afloop van genadetermin en kennisgevingsplicht	617
<i>C. Vervanging moet redelijk zijn</i>	618
1. Tijdstip	618
2. Inhoud	619
3. Prijs	620
<i>D. Kennisgevingsplicht na doorgevoerde vervanging</i>	622
§ 2. GEVOLGEN	623
<i>A. Terugbetaling kosten en bijkomende schadevergoeding</i>	623
1. Indien schuldeiser voorwaarden respecteert	623
2. Indien schuldeiser de voorwaarden miskent	626
<i>B. Voorschot</i>	631

1. Principe	631
2. Grondslag.....	635
3. Modaliteiten en bewijs.....	636
C. <i>Aansprakelijkheid bij wanuitvoering door derde</i>	639
1. Aansprakelijkheid van initiële schuldenaar tegenover schuldeiser	639
a) Principe	639
b) Uitzonderingen.....	641
2. Aansprakelijkheid van vervangende derde tegenover schuldeiser	641
a) Aanspraak op schadeloosstelling	641
b) Aanspraak op uitvoering in natura.....	643
AFDELING 4. TUSSENBSLUIT OVER SCHULDEISER OF DERDE ALS ACTOR....	643
AFDELING 5. TOEMAATJE: PRESTATIES IN NATURA DOOR VERZEKERAAR	645
§ 1. AANVANKELIJK LOUTER GEDELJKE VERZEKERINGSPRESTATIE	648
§ 2. EVOLUTIE NAAR VERZEKERINGSPRESTATIE IN NATURA	648
A. <i>Pretoriaanse erkenning zonder uitdrukkelijke wettelijke grondslag</i>	648
B. <i>Wettelijke erkenning</i>	651
1. Nationaal	651
2. Europees.....	654
§ 3. TOEPASSINGEN VAN VERZEKERINGSPRESTATIES IN NATURA	655
A. <i>Algemeen</i>	655
B. <i>Rechtsbijstandverzekering</i>	656
1. Omschrijving	656
2. Verzekeringsprestaties in natura	658
a) Principe	658
b) Beperkingen door algemeen en autonoom recht op vrije keuze van advocaat....	661
c) Beperkingen door belangenconflicten en meningsverschillen	664
C. <i>Uitvaartverzekering</i>	666
D. <i>Reisbijstands- en pechverhelpingsverzekering</i>	667
§ 4. BESLUIT	671
Hoofdstuk III: Herstel in natura door de rechter	
AFDELING 1. VERKLARING VOOR RECHT	673
§ 1. OMSCHRIJVING	673
§ 2. KWALIFICATIE ALS HERSTEL IN NATURA	674
§ 3. TOEPASSING	677
AFDELING 2. PUBLICATIE RECHTERLIJKE UITSPRAAK	680
§ 1. OMSCHRIJVING	680
§ 2. JURIDISCHE GRONDSLAG.....	682

§ 3. MODALITEITEN.....	684
AFDELING 3. NIET-TEGENSTELBAARHEID	686
§ 1. NIET-TEGENWERPELIJKHEID UIT PAULIAANSE VORDERING ALS HERSTEL IN NATURA?	686
§ 2. KRITIEK OP KWALIFICATIE ALS HERSTEL IN NATURA	688
A. <i>Pauliana geen (noodzakelijke) toepassing van buitencontractuele aansprakelijkheid</i>	688
1. Niet (noodzakelijk) gebaseerd op aansprakelijkheid	689
2. (Beperkte) zakelijke werking	690
B. <i>Alternatieve kwalificaties</i>	691
1. <i>Fraus omnia corrumpit</i>	691
2. Bevoegdheidsafwending	691
C. <i>Praktische implicaties en conclusie</i>	693
AFDELING 4. NIETIGHEID	695
§ 1. NIETIGHEID WEGENS DERDE-MEDEPLICHTIGHEID ALS HERSTEL IN NATURA?.....	698
A. <i>Principe van derde-medeplichtigheid</i>	698
B. <i>Sanctionering</i>	699
§ 2. KRITIEK OP KWALIFICATIE ALS HERSTEL IN NATURA EN ALTERNATIEVE KWALIFICATIE ...	702
AFDELING 5. PLAATSVERVANGENDE UITSPRAAK	705
§ 1. OMSCHRIJVING	705
A. <i>Vervanging ten titel van herstel</i>	705
B. <i>Ter vervanging van wilsverklaringen</i>	707
C. <i>Gericht op creatie van instrumentum of negotium</i>	709
1. Algemeen	709
2. Uitspraak vervangt <i>instrumentum</i>	711
3. Uitspraak vervangt <i>negotium</i>	713
§ 2. AANWENDING EN NUT PLAATSVERVANGENDE UITSPRAAK	715
§ 3. BIJZONDERE WETTELIJKE TOEPASSINGEN EN DEDUCTIE VAN ALGEMEEN BEGINSSEL.....	717
A. <i>Wettelijke toepassingen wegens contractuele wanprestatie</i>	717
1. Wettelijke toepassingen van uitspraak vervangt <i>instrumentum</i>	717
a) Uitspraak vervangt authentieke akte m.b.t. zakelijk recht (art. 1 Hyp.W.).....	717
b) Uitspraak vervangt schriftelijke woninghuurovereenkomst (art. 1bis WHW)	720
c) Uitspraak geldt als titel bij miskenning decretaal voorkooprecht.....	723
2. Wettelijke toepassingen van uitspraak vervangt <i>negotium</i>	726
a) Uitspraak vervangt benoeming arbiter (art. 1685, §§ 3-4 Ger.W.).....	726
b) Uitspraak vervangt toestemming huurder bij woninghuurverlenging	728
c) Uitspraak vervangt toestemming verhuurder bij hernieuwing handelshuur	731
B. <i>Wettelijke toepassingen los van wanprestatie</i>	733
1. Wettelijke toepassingen van uitspraak vervangt <i>instrumentum</i>	733
2. Wettelijke toepassingen van uitspraak vervangt <i>negotium</i>	735
a) Uitspraak vervangt beslissing algemene vergadering benoeming vereffenaar	735
b) Uitspraak vervangt beslissing algemene vergadering van mede-eigenaars	739
c) Uitspraak vervangt toestemming mede-eigenaar in gewone mede-eigendom....	743
d) Uitspraak vervangt ouderlijke instemming bij huwelijk minderjarige	746

e) Uitspraak vervangt beslissing van administratieve overheid	748
C. <i>Deductie van algemeen beginsel tot plaatsvervangende uitspraak</i>	754
1. Naar een algemeen (rechts)beginsel?	754
2. Verenigbaarheid met verbod van dwang en wilsautonomie	758
§ 4. TOEPASSINGSVOORWAARDEN EN GEVOLGEN	761
A. <i>Toepassingsvoorwaarden uitspraak vervangt instrumentum</i>	761
1. Wettelijke of conventionele verplichting tot geschrift van bepaal(baar) negotium ..	761
2. <i>Quid</i> wanneer redactie van instrumentum negotium doet ontstaan?	764
B. <i>Toepassingsvoorwaarden uitspraak vervangt negotium</i>	767
C. <i>Gevolgen van de plaatsvervangende uitspraak</i>	768
1. Plaatsvervangende uitspraak materialiseert wilsverklaring op authentieke wijze ...	768
2. Overschrijving en hervorming plaatsvervangende uitspraak	770
3. Kosten van het geding	773
§ 5. TOEPASSING BUITEN BIJ WET ERKENDE GEVALLEN: CAPITA SELECTA	773
A. <i>Uitspraak vervangt wilsuiting vereist ter aanduiding van derde(-expert)</i>	773
1. Algemeen	773
2. Proef op de som: wilsuiting vereist ter aanduiding van derde bij art. 1592 BW	774
a) Situering van artikel 1592 BW	774
b) Traditionele remedies bij niet-nakoming	775
c) Plaatsvervangende uitspraak bij niet-nakoming	777
B. <i>Uitspraak vervangt abusieve wilsverklaring</i>	779
1. Uitspraak vervangt abusieve wilsverklaring in het contractenrecht	779
a) Vervanging van abusieve wilsverklaring bij totstandkoming: contractdwang ...	781
b) Vervanging van abusieve wilsverklaring bij uitvoering van contracten	790
c) Vervanging van abusieve wilsverklaring bij beëindiging van contracten	791
2. Uitspraak vervangt abusieve wilsverklaring in het vennootschapsrecht	800
a) Abusieve wilsverklaring in het vennootschapsrecht: misbruik van stemrecht ...	800
b) Traditionele sancties bij misbruik van stemrecht in de algemene vergadering ...	803
c) Controversieel karakter	806
d) Evaluatie van controversieel karakter	809
(i) Afwezigheid van wettelijke verankering als bezwaar?	809
(ii) Rechterlijke inmenging als bezwaar?	810
e) Naar een (wettelijke) toepassing?	822
C. <i>Uitspraak geldt als substitutie bij schending van conventioneel voorkeepsrecht</i>	825
1. Algemeen	825
2. Sanctionering bij miskennen indien derde te goeder trouw: schadevergoeding	826
3. Sanctionering bij miskennen indien derde te kwader trouw: ‘herstel in natura’	827
a) Nietigheid	827
b) Substitutie door plaatsvervangende uitspraak	827
(i) Kwalificatie	827
(ii) Algemene aanvaarding als remedie?	828
(iii) Toepassingsvoorwaarden	833
§ 6. BESLUITENDE BESCHOUWINGEN OVER DE PLAATSVERVANGENDE UITSPRAAK	836
AFDELING 6. TUSSENBSLUIT OVER RECHTER ALS ACTOR VAN HERSTEL	838
BESLUIT DEEL 2	841

Algemeen besluit

§ 1. BEGRIPSVORMING (EERSTE SUB-VRAAG)	847
<i>A. Rechtsherstel</i>	847
<i>B. Schadeherstel</i>	848
<i>C. Herstel in natura sensu stricto</i>	849
§ 2. JURIDISCHE GRONDSLAG (TWEEDE SUB-VRAAG)	850
<i>A. Traditionele afwijzing bij contractuele schade</i>	850
<i>B. Onhoudbare discrepantie</i>	851
§ 3. JURIDISCH REGIME (DERDE SUB-VRAAG)	852
<i>A. Toekenningsvoorwaarden en bewijs</i>	853
<i>B. Hiërarchische verhouding tussen remedies</i>	854
1. Ten aanzien van uitvoering in natura	854
2. Ten aanzien van schadevergoeding	854
§ 4. TOEPASSINGSVORMEN (VIERDE SUB-VRAAG)	855
<i>A. Herstel in natura door de schuldenaar</i>	856
1. Principe	856
2. Invulling	857
3. Afdwinging	858
<i>B. Herstel in natura door de schuldeiser of een derde</i>	858
1. Principe	858
2. Juridische grondslag	859
3. Gerechtig of buitengerechtig karakter	860
4. Subsidiair aan herstel in natura door de schuldenaar	861
<i>C. Herstel in natura door de rechter</i>	862
1. Verklaring voor recht en publicatie rechterlijke uitspraak	862
2. Niet-tegenstelbaarheid en nietigheid?	862
3. Plaatsvervangende uitspraak	863
SLOTBESCHOUWING	865
BEKNOPTTE BIBLIOGRAFIE	867
TREFWOORDENREGISER	907
WETGEVINGSREGISTER	919